

PRACTICAL ACCOUNTABILITIES

Et interviewstudie i aktivistisk praksis omkring konflikt og kønsbaseret vold.

LUND
UNIVERSITY

Klara Sif Karlson

Afdelingen for Genusvetenskap

GNVK22, Foråret 2026

Vejleder: Maja Sager

Abstract

Leaning on feminist abolitionist theory and Transformative Justice practice(s) this thesis seeks to contribute to *practical* knowledge on how to solve conflict and violence in communities, without the use of carceral logics, state punishment and police. Laying ground for the purpose of the thesis, I bring up central theory on carcerality, abolition and feminism to show the contested relationship between sexual and gender based violence, state punishment and abolition that the thesis is situated in. Further, through semi-structured interviews with Copenhagen based activist groups that work with community-based solutions to handling conflict and structural violence, we show how, through *accountability, willingness and care*, it can be possible to deal with conflict and violence in communities, including sexual and gender based violence. I argue that through a practical understanding of interpersonal violence as structural we can create new terrains of justice that *transform* the very structures we seek to destroy and *build* the world we want to live in, without prisons and without gendered violence.

Key words: Abolition Feminism, Transformative Justice, activism, gender based violence.

Nøgleord: Abolitionistisk feminisme, Transformative Justice, aktivisme, kønsbaseret vold.

Indhold

PRACTICAL ACCOUNTABILITIES	0
Abstract	1
Indhold	2
Indledning	3
Formål og forskningsspørgsmål	4
Begrebsdefinitioner	5
Tidligere forskning	6
Fængsler, abolitionisme og reform i Europa og Skandinavien	6
Feminisme og retssystemet	9
Retfærdighed?	11
Teoretiske udgangspunkter	12
The Carceral	12
Alternative retfærdigheder – troen på forandring	15
Accountability	16
Metode	17
Feministisk epistemologi	18
Interviewenes struktur	19
Materialet	20
Grupperne	20
Materialeindsamling	21
Analyse	21
Kampen mod strukturel vold	23
Accountability: Rejsen mod ansvarlighed	25
Villighed - at skabe rum for forandring	29
Afsluttende refleksioner	31
Litteraturliste	34

Indledning

Jeg er imod politiet, imod fængsler og fængsling. Jeg bevæger mig i et aktivistisk miljø i København, hvor vi er imod politi, imod fængsler. Vi er imod grænseregimet, racisme, imperialism, patriarkatet, kolonialisme, kapitalisme og alle de voldelige og undertrykkende -ismer der (desværre) findes og trives i dag. Vi bevæger os i et internationalt aktivistisk fællesskab, hvor vi er imod politi, imod fængsling og alle de strukturer, der trives i vold, og som lever af undertrykkelse. Det er ikke så kontroversielt at være imod. Eller hvad? Selv forskningen viser, at fængsler ikke virker. At politiet er ubrugelige. At de her -ismer udsætter os for vold, i en sådan grad at det handler om, hvem der (ikke) får lov til at leve. Så vi kæmper mod det, vi er imod; de undertrykkende strukturer og kæmper for en bedre verden. Vi arbejder for retfærdighed.

Men hvorfor oplever jeg og andre kønsminoriteter og kvinder stadig seksuel og gender based vold i vores aktivistiske fællesskaber? Hvorfor arbejder vi med zero-tolerance policies om voldelig og diskriminerende adfærd, og samtidig ingen strategi har for at forebygge den adfærd? Feministisk forsker og Transformative Justice aktivist Ann Russo skriver: "In thirty-plus years of participation in antiracist, feminist, and queer antiviolence critical-consciousness community building, organizing, and activism, the most important lesson I have learned is that our praxis often reproduces the very power dynamics that we are seeking to transform". Russo sætter ord på en vigtig kritik af vores aktivistiske bevægelser og strategier for en mere retfærdig verden; at *vi bliver nødt til at vende den kritik vi stiller udadtil, indadtil*. En kritik, der bunder i en vilje til at styrke vores kampe.

Hvad betyder det at stille den kritik, vi stiller udadtil, indadtil? Vi kan vende Russo's citat til et spørgsmål: Hvordan reproducerer vi de strukturer vi kæmper for at afskaffe?

Jeg skriver fra et *vi*. Et *vi* som er et fællesskab af feminister, som også er abolitionister. Et *vi* som tror på, at det feministiske mål om at ende patriarkalsk, seksuel og kønsbaseret vold kun kan ske gennem en ende på statslig afstraffelse og fængsling. Seksuel og kønsbaseret vold har haft en særlig status i snakken om afskaffelsen af fængsling og fængsler. Hvad gør vi med personer der udøver intim, interrelationel vold, hvis ikke vi kan fængsle og straffe dem? Jeg og abolitionistisk feminisme forstår, at vi ikke kan holde interrelationel, seksuel og kønsbaseret vold uden for vores kritik af fængsler og fængsling, da vi så opretholder at disse eksisterer. Den her opgave prøver at bringe håndteringen af vold, inklusive seksuel og kønsbaseret vold, *tilbage* til vores fællesskaber.

Jeg skriver også fra et *vi*, som er Københavns venstrefløj. Et miljø, som er præget af hvidhed og generel velstand; hvor vi lærer at vores fængsler er humane og at politiet er venlige og hjælpsomme; at

staten vil os det bedste (det er løgn). Hvor vi skal lære at se og ændre hvordan vi opretholder undertrykkende strukturer, fx fængslet, gennem vores praksisser. Denne opgave vil prøve at vise, hvordan vi kan ændre de strukturer vi vil afskaffe, gennem at forstå hvordan vi er medskyldige i at de opretholdes. Denne opgave er et bidrag til *praktiske metoder* for konflikthåndtering og håndtering af skadelig adfærd som forhåbentligt kan skabe en ægte forandring af de strukturer vi gerne vil afskaffe. Et bidrag til at forstå hvordan vi kan adressere og mindske vold uden at anvende fængsler, og skabe den verden vi gerne vil leve i. Uden fængsler og uden vold. En verden som er retfærdig.

Formål og forskningsspørgsmål

Formålet med denne opgave er at bidrage til praktisk viden omkring hvordan vi i politiske, aktivistiske fællesskaber kan løse konflikter selv på en mere retfærdig, intersektionel og omsorgsfuld måde uden indblanding af staten og retssystemet. Opgaven er langt fra et endeligt svar eller et bud på en perfekt model, men en del af den lange og vigtige kamp for en verden uden fængsler og straf. En verden som er mere fri for alle.

Hovedspørgsmål:

1. Hvordan arbejder aktivistgrupper i København med løsning af konflikt og konflikt omkring gender based violence?
2. Hvordan kan fællesskaber praktisk adressere gender based violence på en abolitionistisk og transformativ måde ?

Nedenfor præsenterer jeg mit studie. Jeg vil indlede med mine definitioner af nogle centrale begreber. Efterfølgende vil jeg placere mit studie i dets forskningsfelt ved at fremlægge tidligere forskning og senere fremlægge væsentlige teoretiske udgangspunkter. Det teoretiske afsnit har to dele. Der er de konkrete begreber og teori jeg anvender som analytiske værktøj, særligt afsnittet *Alternative Retfærdigheder og Accountability*. Den anden del af teoriafsnittet er mere grundlæggende teoretiske udgangspunkter, som ligger mere i baggrunden for opgaven og som har ligget grund for opgavens formål. Det er afsnittene *The Carceral* og *Abolition Feminism*. Der er begreber i disse afsnit jeg anvender i analysen, men de er især med for at give en større teoretisk forståelse for emnet og mit studie. Herefter forklarer jeg min metode og til sidst præsenteres min analyse af mine samtaler med københavnsbaserede aktivister der arbejder med alternative retfærdighedsprocesser.

Begrebsdefinitioner

Nogle tanker om 'Women's safety' og gender justice

Meget af litteraturen omkring gender based violence, fængselssystemet og retfærdighed anvender kategorien kvinde til at beskrive en gruppe, der udsættes for særlige typer af vold fra staten og i fællesskaber. Der eksisterer et særligt anspændt forhold mellem fængsler, fængselskritik og -afskaffelse (abolitionisme) og ideen om 'kvinder sikkerhed' eller 'vold mod kvinder', et forhold som har lagt grund for min opgave.

Jeg opfordrer til at vi forholder os kritisk til kategoriseringer. I denne opgave er der intet der hedder 'biologisk' eller 'naturlig kvinde' som en forståelse af kategorien kvinde. Kvinde er en bred kategori i forandring, med transkvinder, femmes, cis-kvinder, racialiserede kvinder, inter-sex der definerer sig som kvinder, non-binære der identificerer sig med feminitet osv. Dette gælder også for kategorien mand og alle andre sociale kategorier. 'Violence Against Women' (VAW) er et begreb der har rødder i en feminisme der tror på at fængsler og straf er vejen til retfærdighed og forandring; en feminisme (fængselsfeminismen, radikalfeminismen) der tror på en binær og biologisk forståelse af køn. Denne feminisme har reduceret retfærdighed for 'kvinder' til statslig straf og usynliggjort kønsminoriteter fra snakken om gender based vold, ved at skubbe en agenda med en binær kønsopfattelse hvor problemet er mænds vold mod kvinder. Min opgave står i opposition til dette syn, og bidrager til at forstå andre måder at løse *alle* former for gender based violence¹. Gender-based violence indeholder *også* patriarkalsk vold fra mænd mod andre mænd, transmisogyni, transfobi mfl. Jeg håber at opgaven kan være meningsfuld for alle der oplever, observerer, udøver eller på anden vis forholder sig til gender based violence i fællesskaber og i samfundet, i alle dens former.

Vold?

Vold er et komplekst begreb. Der er nok ikke én rigtig definition. Vold forstås i Transformative Justice (TJ)² (og abolitionismen, og feminismen) i bred forstand. Vold er *strukturelt*. Det vil sige at vold og skadelige handlinger i intime relationer og statsligt vold er forbundne. Jeg skriver fra denne forståelse af vold. Vold indebærer skadelige handlinger i intime relationer, fællesskaber, statslig vold, kolonial vold, materiel undertrykkelse osv. Alle disse typer af vold er strukturelle og forbundne.

Opgaven fokuserer på vold i fællesskaber, og det er vigtigt at forstå, at vores adfærd med og mod hinanden ofte er spejlinger af de magtstrukturer, der former staten og dens institutioner. Derfor er det

¹Jeg anvender det engelske ord *gender*, frem for det danske ord køn. Jeg mener ikke at det danske ord og dets konnotationer til biologisk essentialisering af køns kategorier hører til i opgaven eller i min forståelse for køn.

²Se afsnittet 'Alternative retfærdigheder - troen på forandring' for en forklaring af TJ.

også vigtigt at forstå at retssystemet og fængselssystemets vold falder forskelligt og i forskellig grad på forskellige identiteter (fx transkvinder). Dette bliver nødt til at være en del af vores abolitionistiske forståelse og praksis.

Tidligere forskning

Jeg skriver mit studie ind i et feministisk, kønsvidenskabeligt og abolitionistisk forskningsfelt hvor en kompleks og intersektionel forståelse af undertrykkelse og magtstrukturer står i centrum for analyse, forskning og politisk strategi. Dette afsnit placerer studiet i dets forskningsfelt gennem at fremstille tidligere akademisk og aktivistisk forskning og teori, som har lagt grunden for mit studie og proces om at komme tættere på en forståelse af, hvordan vi kan forholde os til, med et abolitionistisk udgangspunkt, at løse konflikter omkring intim, gender based vold i fællesskaber og hvorfor det er nødvendigt i vores kamp for en mere retfærdig verden.

Fængsler, abolitionisme og reform i Europa og Skandinavien

Fængsels- og straffeabolitionismen er i centrum for opgaven. Ordet abolition kan oversættes til det danske 'afskaffelse'; fængselsafskaffelse, straffeafskaffelse. Abolitionismen er, kort fortalt, bevægelsen for afskaffelsen af fængsler og opbyggelsen af nye retfærdighedssystemer. I opgaven vil jeg anvende det engelske ord abolitionisme fordi det indeholder vigtige historiske konnotationer til anti-racistiske kampe, ikke mindst kampen for afskaffelsen af den transatlantiske slavehandel (Battle & Powell, 2024, 529). Angela Y. Davis, og andre centrale teoretikere inden for fængselskritik, anti-racisme og abolitionisme, skriver ofte deres teori i en kontekst og erfaring fra USA med fokus på institutionel racisme, USA's racistiske historie og den historiske udvikling af fængselssystemet i USA. Disse teorier er fortsat enormt vigtige for abolitionistiske forskere og aktivister verden over. Men jeg vil i dette afsnit fremlægge perspektiver på fængsler og fængselskritik i en skandinavisk kontekst, da det er her jeg udgår fra og laver min forskning.

Den norske retssociolog Thomas Mathiesen (1933-2021) er en af de få og mest centrale abolitionistiske akademikere i Skandinavien (Nafstad, 2024, 148-149). Mathiesen var en aktiv del af den internationale abolitionistiske forsknings- og aktivisttradition (Nafstad, 2024, 149), men fokuserede meget af sin forskning og aktivisme i Skandinavien. Jeg vil fremlægge dele af Mathiesens forskning og teori, der har formet min opgave. Jeg anvender Mathiesens bog *The Politics of Abolition*

Revisited, samt Ida Nafstads artikel "Police abolition and transformative justice in the footsteps of Thomas Mathiesen's penal abolition".

Mathiesen ser abolitionisme som noget der *ikke* er "preoccupied with refining the existing" (2015, 31). Han definerer abolitionisme som et ståsted (stance) hvorfra vi siger 'nej' til de eksisterende forhold omkring straf og fængsler (Mathiesen, 2015, 31). Der er vilje i et ståsted, en killjoy-stædighed. Abolitionisme som ståsted lægger op til *praktik*. Mathiesen skriver: "A 'no' to prisons will not occur in our time, though it may be a guiding ideal for the future. But as a guiding ideal it easily becomes vague and distanced from concrete political commitment. However, as a stance it is viable and important, and it may be quite concrete." (Mathiesen, 2015, 31). Det konkrete Mathiesen fremhæver, er del af abolitionismens fokus på praktisk (aktivistisk) arbejde, hvilket Mathiesen lægger stor vægt på; at teori ikke kan udvikles uden praksis og omvendt (2015, 21). Dette udgangspunkt er centralt for feltet og min opgave.

Reform er et begreb der teoretiseres og diskuteres meget inden for abolitionismen, som først og fremmest er en revolutionær og anti-reformistisk bevægelse. Det er et vigtigt begreb på flere niveauer. Foucault og Davis pointerer, at fængselssystemet er født af et reformistisk ønske om at forbedre straffesystemet, og ordene reform og fængsel er derfor tæt knyttet (Foucault, 1979, 231, 234; Davis, 2003, 40). Mange vil først kigge mod en reformering af fængselssystemet, for at forsøge at forbedre det, inden de vil se en afskaffelse af systemet (Davis, 2003, 40). Dette synspunkt er særligt tilfældet i Skandinavien, fordi vi ikke har en udtalt revolutionær historie i relation til samfundsforandring, men rettere at skandinaviske samfund er udviklet gennem socialdemokratisk reform. Der ligger en 'skandinavisk identitet' i forholdet til velfærdsstaten og egalitære værdier (Pratt, 2008, 120). Mathiesen forholder sig også til det skandinaviske forhold til reform i hans teori om kort- og langsigtede abolitionistiske mål, der specifikt udvikles i og til en skandinavisk kontekst (Mathiesen, 2015, 26). Når vi arbejder med kortsigtede mål, fortæller Mathiesen om værdien af velfærdsorienterede reformer, det vil sige reformer der holder sig inden for og taler til de skandinaviske velfærdsprincipper. Dette kan give et kortsigtet abolitionistisk mål legitimitet (Mathiesen, 2015, 26). Det er dog vigtigt, pointerer Mathiesen, at reformen (det kortsigtede mål) er "non-disciplined"; "outside the guidelines of the prison" (2015, 26;24). Reform er altså i Mathiesens teori et værktøj for det langsigtede abolitionistiske mål, *hvis* reformen opfylder visse krav, der følger abolitionistisk strategi. Det er ikke unikt for skandinavisk abolitionisme. Davis pointerer også vigtigheden af visse reformer for den abolitionistiske kamp, fx reformer for "the elimination of sexual abuse and medical neglect in women's prison" (Davis, 2003, 20).

Forum for Prison Abolition, som er en københavnsbaseret abolitionistisk forening udfordrer begrebet “Scandinavian Exceptionalism” når det kommer til spørgsmål om fængselskritik og abolitionisme i Skandinavien. Begrebet anvendes, blandt andet, i den akademiske kriminologi og beskriver de skandinaviske landes ‘exceptionelle’ (udenfor den ‘normale’³ udvikling af/relation til straf og fængsler) fængselsforhold og lave fængslingstal (Pratt, 2008, 119). Der ligger i begrebet en kobling mellem skandinavisk identitet og fængselsforhold, som kriminologen John Pratt skriver om i “SCANDINAVIAN EXCEPTIONALISM IN AN ERA OF PENAL EXCESS: Part I: The Nature and Roots of Scandinavian Exceptionalism.” Pratt beskriver velfærdsstaten som en institutionalisering af historiske skandinaviske værdier af lighed, tillid og solidaritet (Pratt, 2008, 126). Mathiesen skriver om samme skandinaviske forhold mellem tillid til systemer og hinanden og mildere straffe, fængselsforhold og fængslingsrater (Mathiesen, 2015, 8). Lavere fængslingsrater, mildere straffe og bedre forhold for indsatte er godt og vigtig at arbejde for, også i abolitionistiske kredse. Men det er vigtigt at forstå, at de skandinaviske lande ses som et eksempel på succesfuld fængselsreform og dermed ‘undtages’ fra kritik, især abolitionistisk kritik. Forum for Prison Abolition fremhæver, at der i Danmark er en ekspansion af fængsler, især i forhold til kriminalisering af migration (Forum for Prison Abolition, 2025). Senest med den danske regerings leje af fængselspladser i Kosovo for at fængsle ‘udviste kriminelle’ på grund af “ressourcemangel” i de danske fængsler (FN, 2023). Forum for Prison Abolition minder os om at reformismen bliver et dække for inhumane forhold i fængslerne og et slør for vores mål om at afskaffe fængselssystemet. Reformen kan altså være et kortsigtet værktøj der fx kan forbedre forholdene for indsatte nu, hvilket er vigtigt, men de kan ikke være hovedstrategi for vores langsigtede mål om en bedre, fængselsfri verden.

Feminisme og retssystemet

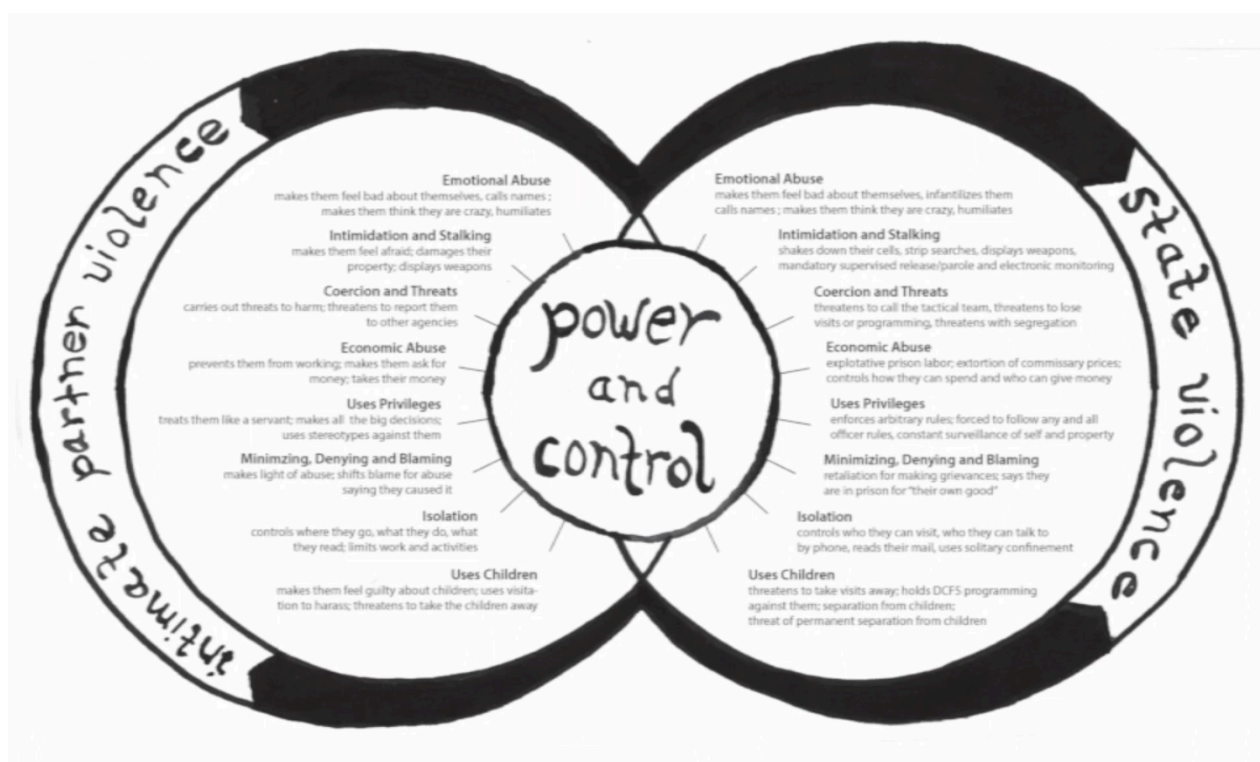
Feministiske grupper, forskere og individer har forholdt sig til spørgsmålet om ‘kvinders sikkerhed’ og dets forhold til rets- og fængselssystemet. Tror vi på at retssystemet kan skabe forandring? Hvad er retfærdighed og hvordan ser det ud i sager omkring gender-based og seksuel vold? Kan staten gøre kvinder og kønsminoriteter mere sikre (er det overhovedet i statens interesse)?

Indsatte kvinder

“Prison is gender violence”. - Monica Cosby.

³‘Normal’ skal ikke forstås som et legitimerende ord. Udviklingen af straffesystemet og ‘prison industrial complex’ er hverken godt eller human, og skal bekæmpes, men er desværre den udvikling vi ser i det meste af verden og dermed ‘normen’/‘det normale’.

Aktivister og forskere i feltet for fængselskritik har fremhævet paradokset mellem fængslet som statsligt system der lover at skabe ‘sikkerhed’ for kvinder og kønsminoriteter, og samtidigt fængsler kvinder og kønsminoriteter for fx sexarbejde og abort. Historisk er kvinder, kønsminoriteter, POC (People of Color) og andre grupper der falder udenfor normen blevet kriminaliseret. Davis forklarer hvordan den historiske afstrafning af kvinder viser os at struktureringen af kriminalitet, straf og fængsling har været gendert fra fængslets og andre strafferegimers (psykiatriske hospitaler, slaveri) begyndelse (Davis, 2003, 66). Davis’ forskning i fængselsystemets vold ligger i forlængelse af den foucauldianske forståelse af straf som et disciplinerende værktøj, som staten anvender for at fremme bestemte former for adfærd, tænkning og positioner i samfundet⁴. Citatet ovenover kommer fra den abolitionistiske feminist Monica Cosby der argumenterer for at det at være indsat er en form for gender violence. Det viser hun blandt andet gennem hendes videreudvikling af ‘The Power and Control Wheel’, som var en model der florerede blandt anti-voldsaktivister i USA (Dent, Meiners, Richie, & Davis, 2022, 112).

Cosbys hjul viser hvordan den voldelige adfærd som fremhævedes i modellen såsom emotionel vold, intimidering og stalking, isolation mfl. er kendetegnende for vold i intime relationer og i fængselsystemet (MUAVI, Love & Protect, 2020).

⁴Se Foucault (1979).

Angela Y. Davis forskning viser sammenhænge mellem voldelige praksisser og strukturer (særligt, men ikke udelukkende, patriarkatet og white supremacy) og fængslet. I Davis' og Cassandra Shaylor's artikel "Race, Gender, and the Prison Industrial Complex: California and Beyond" skriver de:

"Prisons are places within which violence occurs on a routine and constant basis; the functioning of the prison depends upon it. The threat of violence emanating from prison hierarchies is so ubiquitous and unpredictable that some women have pointed out the striking structural similarities between the experiences of imprisonment and battering relationships" (2020, 93).

Der eksisterer altså et gensidigt forstærkende forhold mellem fængsel og vold, inklusive gender based og seksuel vold, som forskere og aktivister insisterer på skal være i centrum for vores feministiske analyser og praksis.

Davis og Shaylor fremlægger hvordan voldelige magtstrukturer manifesteres i fængselssystemet: "Imprisonment practices that are conventionally considered to be "neutral"—such as sentencing, punishment regimes, and health care—differ in relation to the ways race, gender, and sexuality intersect." (2020, 94). Det er altså især racialiserede kvinder, og transkvinder (og racialiserede transkvinder) der oplever og overlever vold fordi de (uretmæssigt) udgør størstedelen af indsatte kvinder⁵.

Jeg skriver min opgave på baggrund af dette vigtige arbejde for at belyse det konfliktyldte forhold mellem feminisme og retsstat. Det er denne position jeg skriver fra; fra det sted hvor vi ser fængsler og den strafkultur som følger med, på relationelt og institutionelt plan, som en del af et større komplekst og sammenvævet system af undertrykkende magtstrukturer. Fra det sted hvor vi ser at disse strukturer skal falde og nye skal opbygges og derfor skal fængslet som institution også falde. Derfor er fængselsreformation, yderligere regulering og længere straffe *ikke* en strategi der fører til frihed eller tryghed. Vi skal søge alternativer andre steder; hos os selv og hinanden.

Retfærdighed?

Opgaven arbejder med spørgsmål om retten til at definere, hvad retfærdighed er, samt udfordre den normative forståelse af retfærdighed, der forbinder retfærdighed med straf og gengældelse.

Retfærdighed er ikke objektivt eller afhængigt af et retssystem, men kan se ud på forskellige måder.

Afsnittet her fremlægger forskning med alternative retfærdighedsprocesser, som udfordrer ideen om at

⁵I USA. Europa er dog ikke undtaget fra at retssystemet er en racistisk institution fx gennem etnisk (racial) profiling og stigende kriminalisering af racialiserede migranter.

de strukturer vi arbejder med nu (retssystemet, nul-tolerance politikker mfl.) er de eneste eller bedste løsninger.

I artiklen “Beyond Nassar: A Transformative Justice and Decolonial Feminist Approach to Campus Sexual Assault” laver Xhercis Méndez en kritisk analyse af den amerikanske ‘Title IX’ policy, som forbyder “sex-based discrimination in education programs and activities that receive federal financial assistance.” (U.S Department of Education, 2026). Méndez kigger på denne policy ud fra et dekoloniale informeret, Transformative Justice (TJ) perspektiv (Méndez, 2020, 83). Méndez tager udgangspunkt i universitetets håndtering af Larry Nassar sagen ved Michigan State University (MSU), i 2018, hvor 150 overlevende af seksuelle overgreb fra den ansatte osteopat Larry Nassar stod frem med deres oplevelser.

Méndez viser gennem en kritisk retfærdighedsanalyse af sagen hvordan universitetet har optaget “criminal justice approaches” (2020, 86) i sine procedure(r) for at håndtere voldelige konflikter i institutionen.

Criminal justice (retslig retfærdighed) indebærer et syn på vold som individualiseret og at retfærdighed for de overlevende opnås gennem afstrafning af den som har handlet voldeligt (Méndez, 2020, 96;92). Adoperingen af dette syn på retfærdighed har ledt til, at Title IX og andre initiativer for at håndtere vold på uddannelser *ikke* formår at adressere de strukturelle årsager til vold. Dermed fejler institutionen i at skabe sikkerhed for overlevende og *forandring* af de betingelser som tillader volden at ske; at den som har handlet voldeligt tager ansvar for sine handlinger og institutionen/fællesskabet omkring denne person tager ansvar for deres medansvar i at handlingen skete og at skade/retraumatisering fortsætter (Méndez, 2020, 90). Når de strukturelle årsager til vold ikke bliver adresseret i retfærdighedsprocesser omkring seksuel vold, kommer institutioner til *reproducere* og *opretholde* strukturelle uligheder, forklarer Méndez. For eksempel formår universiteter ikke, på trods af at have udtalte “diversity, equity, and inclusion initiatives” (Méndez, 2020, 84), at se hvordan Title IX samspiller med koloniale og racistiske strukturer i retssystemet og på universitetet og derfor ikke skaber sikkerhed eller retfærdighed for racialiserede studerende og racialiserede queer studerende der oplever seksuel vold. Méndez viser hvordan alternative syn og praksis for retfærdighed, i dette tilfælde Transformative Justice, kan være et apparat for at analysere nuværende forståelser af retfærdighed og håndtering af voldelige konflikter og bidrage til at skabe nye forståelser af og praksis for retfærdighed der er intersektionel og dekolonial.

Teoretiske udgangspunkter

The Carceral

Min opgave forsøger at bidrage til viden omkring håndtering af seksuel og gender based violence i fællesskaber, med strategier som ikke anvender straf og gengældelse. En af grundene til at jeg har valgt dette emne at arbejde med, er for at udfordre og undersøge at 'kvinders sikkerhed' og håndteringen af seksuel og gender based vold har udviklet sig til, i mainstream feminisme, at være næsten uadskillelig fra retssystemet, straf og fængsling som strategi.

Carceral Feminism

Elizabeth Bernstein fremlægger i artiklen "Carceral politics as gender justice? The "traffic in women" and neoliberal circuits of crime, sex, and rights" hvordan der er sket en fusionering af 'carcerality'; ideen om at fængsler og straf er effektive og nødvendige værktøjer for retfærdighed og feministisk aktivisme (Bernstein, 2012, 235). Denne logik; fængsling og udvidelse af retssystemet som strategi for feministisk politiske mål og strategier, kaldes også "carceral feminism" (fængselsfeminisme) (Bernstein, 2012, 235). Carceral feminism er del af en større neoliberal udvikling som Bernstein kalder "carceral turn" (2012, 236) hvori en udvidelse af fængsling, fængsler og straf via øget kriminalisering bliver politiske værktøjer for social kontrol og løsning af 'sociale problemer' (Bernstein, 2012; Davis et al., 2022, 108). Mimi E. Kim anvender begrebet *carceral creep* til at beskrive den udvikling, hvori den feministiske bevægelse langsomt har optaget og er blevet overtaget af "criminal justice" logik; retfærdighed gennem kriminalisering og straf, og ideen "carceral protections"; at sikkerhed skabes gennem fængsling (Kim, 2019, 267). En udvikling som har født fængselsfeminismen. Kim forklarer hvordan den feministiske bevægelses autonomi er blevet udhulet af denne process og at den feministiske bevægelse er blevet en aktiv aktør i udvidelsen af kriminalisering og fængselslignende institutioner ind i det civile samfund (Kim, 2019, 267;264).

Fængselsfeminismen har stillet seksuel og gender based vold i en 'exceptionel' status i forholdet til afskaffelsen af fængsler (abolitionisme), statslig regulering og straf: Håndteringen af seksuel og gender based vold er et hyppigt argument mod abolitionistiske forslag og tiltag fordi det er blevet så tæt sammenkoblet med en "criminal justice" logik (Battle & Powell, 2024, 524; Bernstein, 2012, 235). Netop dette, intim seksuel og gender based vold som 'undtaget fra' feministisk emancipatoriske strategier såsom abolitionisme, og dens integrering med 'carceral logics', er det felt jeg placerer mit

studie. Jeg forsøger at stille spørgsmålstejn ved og finde veje ud af. Hvordan kommer vi væk fra forståelsen af seksuel og gender based vold som noget staten skal tage sig af? Hvorfor skal vi det? Mit studie er i opposition til fængselsfeminismen. Derfor har den været vigtig at forholde sig til og forstå.

Abolition Feminism

Jeg har kort introduceret opgavens mest centrale teoretiske udgangspunkt; abolitionismen (fængselsafskaffelse). Det er fra dette udgangspunkt at opgaven er formet; at fængsler⁶ *ikke* skaber sikkerhed, forebygger vold eller forandrer strukturelle uligheder i samfundet, men rettere er et værktøj for udvidelse af markedet (*prison industrial complex* (Davis, 2003, 84)) hvori staten og virksomheder profiterer på fængsling og kriminalisering.

Fængslet som institution skaber *ikke* retfærdighed, og er historisk heller ikke udviklet til det (Foucault, 1979). Abolitionistisk teori viser hvordan fængslet er et værktøj for staten at udøve vold mod og disciplinere mennesker, samt at fængslet er en institution som er formet af og reproducerer vold mod marginaliserede grupper i samfundet (racialiserede, fattige, transpersoner mfl.) (Davis, 2003).

Abolitionismen mener ikke at vi kan reformere os ud af den ulighed og vold fængsler og retssystemet udøver og som er strukturelt indgroede i vores samfund (Davis et al., 2022, 43;50). I stedet skal vi afskaffe fængsler og fængselslignende institutioner og skabe nye “lasting alternatives to punishment and imprisonment” (Davis et al. 2022, 50).

Jeg udgår fra den *abolitionistiske feminisme* (abolition feminism). Abolition feminism er i opposition til fængselsfeminismen, og søger at tage spørgsmålet om intim/statslig seksuel og gender based vold væk fra fængselslogikken og tilbage til den abolitionistiske analyse og kamp for bedre systemer og en bedre verden. Abolition feminism er også anerkendelsen af at abolitionistisk praksis er “shaped by feminism” (Davis et al., 2022, 34).

Den abolitionistiske feminisme bygger sin teori på kvinder og kønsminoriteters, især POC kvinder og kønsminoriteters, oplevelser med seksuel og gender based vold i fællesskaber/relationer og fra staten, både som ‘frie’ (uden for fængslet) og ‘indsatte’ (inden for fængslet). Gennem disse erfaringer har abolitionistisk feminisme vist, som tidligere nævnt, hvordan staten *udøver* seksuel og kønsbaseret vold i dens institutioner (herunder fængslet) og at der findes seksuel og kønsbaseret vold i intime relationer og venstreorienterede miljøer. De viser, at denne vold kommer fra samme struktur(er). Videre viser

⁶Fængsler er mere end en enkeltstående institution. Med ordet ‘fængsler’ skal der også forstås den logik der legitimerer fængsling og straf som middel til retfærdighed samt alle institutioner og processer der arbejder med eller under denne logik. For at afskaffe disse skal vi også afskaffe politi, overvågning og kriminalisering.

abolitionistisk feminisme hvordan staten/retssystemet, på trods af øget lovgivning og længere straffe omkring seksuel vold, ikke formår at sikre overleverer fra denne vold eller mindske den (Battle & Powell, 2024, 534-538). Abolitionistisk feminisme bidrager til en intersektionel forståelse af vold som strukturel ved at vise hvordan heteropatriarkalske strukturer gennemsyrrer staten og vores fællesskaber (Davis et al., 2022, 65).

Med dette teoretiske udgangspunkt bliver det klart at vi ikke kan afskaffe seksuel og gender based violence (og racistisk vold og andre strukturelle former for vold) uden at afskaffe fængsling, statslig straf og retssystemet. Omvendt kan vi ikke afskaffe fængsler uden at forstå hvordan vi adresserer seksuel og gender based vold i vores fællesskaber. Derfor bliver det vores arbejde, i vores abolitionistiske praksis, at udvikle “strategies that address the state violence and interpersonal violence simultaneously.” (Smith, 2016, xv). Med andre ord skal vi bygge og fostre løsninger til vold der adresserer vold strukturelt.

Min opgave er et forsøg på, med den abolitionistiske feminisme som linse, at tackle spørgsmålet om at forme og praktisere sådanne strategier, som kan adressere vold, også seksuel og gender based vold, på en måde der skaber ægte forandring mod en verden uden fængsler, med mindre seksuel og gender based vold og mere omsorg og retfærdighed.

Alternative retfærdigheder – troen på forandring

“The most difficult and urgent challenge today is that of creatively exploring new terrains of justice, where the prison no longer serves as our major anchor” (Davis, 2003, 21).

I denne opgave, og generelt, afviser jeg den normative forståelse af retfærdighed. Det vil sige den retfærdighed der er baseret på gengældelse (“retribution”) gennem afstraffelse af de individer der gør skade (Morris, 2000, 4; Davis et al., 2022, 46-47). Den retfærdighedspraksis vi har udliciteret til staten og retssystemet og givet dem lov til at definere, frem for at give overlevende⁷ og de fællesskaber der oplever volden definitionsretten. Jeg skriver fra en anden forståelse af retfærdighed. Den der findes i Transformative Justice (TJ).

TJ er et teoretisk og praktisk ’framework’ til *transformerende og fællesskabsbaserede* (community based) løsninger til at håndtere vold. I stedet for afstraffelse forsøger TJ at skabe ægte sikkerhed og

⁷Jeg anvender TJ aktivisters ord for det vi kender som victim og perpetrator, for at komme væk fra retssystemets definitioner og fortællinger der følger med såsom individualisering af voldshandlinger, retfærdighed gennem straf, offeret som passiv mfl. Jeg anvender ‘survivor’ (overlever) for en der har oplevet vold, og ‘agressor’ (skadegørende) for den der har gjort den skadelige handling. (Bierria, et al., 2016)

retfærdighed uden at anvende eller bero på “police, prisons, childhood protective services or any other state systems” (Ching-In et al., 2016, xxiii). Med andre ord er TJ en teoretisk- og erfaringsbaseret ramme for at kunne oprette strukturer og praksis for at løse skadelige konflikter i fællesskaber. TJ er udviklet af især black feminists med den erfaring at racialiserede og marginaliserede grupper ikke får sikkerhed i statslige systemer og at disse systemer aldrig vil skabe en ”liberatory approach to violence” (Generation FIVE, 2007, 5). Altså: en tilgang til at bekæmpe vold der er *produktiv*; den frigør og transformerer *både* den skadegørende og overlevende part og fællesskabet gennem omsorg og ansvar. TJ er udtalt intersektionelt, antiracistisk, anti-kapitalistisk, anti-patriarkalsk, dekolonialt og anti-imperialistisk hvilket former praksis og mål.

Transformative Justice er en retfærdighedspraksis forankret i transformation, *det er aktivt*. Det transformative forholder sig til at vi ikke kan adressere intim og relationel vold i fællesskaber uden også at *forandre* ”the social and political roots of abuse and violence” (Russo, 2019, 91). Det vil sige at TJ arbejder med det udgangspunkt at relationel vold og statslig vold har ‘rødder’ i de samme magtstrukturer⁸ (Kim, 2020, 168) *og at vi ikke kan afskaffe den ene uden at afskaffe den anden*. TJ er en udtalt abolitionistisk, konkret⁹ praksis. Det er et forsøg på, en vej mod, at afskaffe fængsler ved at opnå retfærdighed på nye og mere emancipatoriske måder. TJ er et skridt på vejen mod et nyt terræn for retfærdighed.

TJ stiller spørgsmålet om *hvad der ligger til grund for* den voldelige/skadelige adfærd og forsøger at *forandre* denne i praksis, modsat retsstaten, som ofte afviser at adressere strukturelle baggrunde for vold, og som insisterer på straf og fængsling. Transformation af de strukturer, der ligger til grund for vold, starter når vi *forstår* hvordan vi selv og fællesskabet reproducerer voldelige magtstrukturer gennem skadelige handlinger og *aktivt ændre* os selv og vores fællesskaber. Med andre ord: Tage (omsorgsfuldt) ansvar for os selv og hinanden i at forstå at vi uundgåeligt begår skadelige handlinger mod hinanden, fordi vi er formet af de voldelige strukturer vi lever i, og hvordan vi kan *stoppe* disse handlinger gennem at arbejde med at *transformere* os selv og vores fællesskaber. På denne måde kan vi skabe en mere retfærdig og fri verden uden fængsler og afstraffelse. Fokus på det transformerende, samt de teoretiske syn på vold og strukturel forandring har været betydningsfuldt for min opgave. Jeg

⁸ white supremacy, patriarkat, kapitalisme, imperialisme osv.

⁹Forfatterne til ‘*The revolution starts at home*’ sætter fokus på ordet *konkret* (“concrete”) som afgørende for abolitionistisk praksis og TJ. Med ordet konkret mener de at vores mål skal afspejle vores praksis. Det konkrete er noget vi kan gøre *nu*. Det konkrete er en *praksis* som ikke er fast, men som er et skridt på vejen og et skridt mod en friere fremtid for alle.

anvender TJ til at forstå hvordan aktivisterne arbejder taler ind i *praktiske* “liberatory approach[es] to violence” og er del af skiftet mod en retfærdighed baseret på forandring og ikke straf.

Accountability

Transformative Justice og abolitionistisk praksis fokuserer på transformation af skadegørende, overlevende og fællesskabet. Dette sker gennem former for *accountability*. Det er centralt for at praktisere og skabe alternativer til retsstaten, der er retfærdige¹⁰.

Jeg vil i dette afsnit fremlægge nogle forskellige perspektiver på *accountability*. *Accountability* fylder en stor del af mine interviews og analyse fordi strategier for forandring af voldelig adfærd i fællesskaber, informeret af abolitionisme (fx. TJ), meget forsimplet, er et skifte fra strategier baseret på *straf* til strategier baseret på *accountability*.

Jeg har haft svært ved at oversætte ordet til dansk, måske fordi jeg har haft svært ved at forstå hvordan *accountability* ser ud. Genopret KBH, som er en københavnsbaseret gruppe der arbejder med forandring af straffende konfliktkultur oversætter *accountability* til "forpligtende ansvarlighed".

Oversættelsen “omfavner at rejsen mod ansvarlighed for andre og sig selv er en opgave man påtager sig og lader sig forpligte på” (Gjording, Garde & Mannov, 2023, 4). Vi kan her begynde at forstå nogle af de elementer der indgår i forpligtende ansvarlighed; bevægelse (rejse, transformation), ansvar og forpligtigelse, som indebærer *kontinuitet* og *villighed*. Feminist og professor, Ann Russo skriver i *Feminist Accountability - Disrupting Violence and Transforming Power* om hendes forståelse for (feminist) *accountability*: “*accountability* is a practice, not an end, and it is a continuous process, rather than a single act. (...) it requires a willingness not only to name oppression but to understand our relationship to its perpetuation.” (Russo, 2019, 11).

Forpligtende ansvarlighed er et koncept, der kan have forskellige betydninger og praksis alt efter hvem og hvor vi er, hvilken tid vi befinder os i og hvilke fællesskaber vi er del af (Pinko Collective, 2025).

Transformative Justice og forpligtende ansvarlighed er et framework som vi kan bygge praksis på i forhold til den situation eller position, fællesskabet og de involverede parter i en konflikt befinder sig i. Hvem og hvad forpligter man sig til? Hvordan kan vi se forandringer for det bedre i os selv, andre og vores fællesskaber? Spørgsmål som disse er centrale i retfærdighedspraksisser, der er informeret af TJ og abolitionismen og derfor for denne opgave. Det er spørgsmål, jeg selv har siddet med i mit eget liv og fællesskaber, og det var spørgsmål jeg inkluderede i interviewene og som aktivisterne også selv

¹⁰Den retfærdighed, der er baseret på et strukturelt syn på vold og emancipatoriske mål, som abolitionismen og TJ anvender.

kom ind på med stor respekt for vigtigheden af at undersøge disse spørgsmål om ansvar, forpligtelse og forandring.

Den forpligtende ansvarlighed arbejder på forskellige niveauer. Der er ansvarligheden over for de magtstrukturer, man tager del af (Russo, 2019, 11). Dette indebærer ansvarlighed over for de individer og fællesskaber, der udsættes for ens skadelige adfærd. Dermed bliver både strukturer og de(n) overlevendes behov en faktor. Paraplyen for disse niveauer af ansvar er den forpligtelse, vi har til at kæmpe mod og afskaffe undertrykkende strukturer. Alle niveauer hænger sammen.

Vi skal aktivt forholde os til *hvordan* ansvarlighed over for fællesskab, overlevende og strukturer ser ud i vores fællesskaber og enkelte sager for bedst muligt at kunne skabe retfærdighed og forandring. Min opgave og analyse anvender TJ og forpligtende ansvarlighed til at kigge på aktivisters praksis og tanker som en del af et skifte fra straf mod ansvarlighed.

Metode

Dette studie bygger på en kvalitativ, teoretisk baseret og feministisk tilgang til forskning. Gennem semistrukturerede (gruppe)interviews og teori omkring feminisme, abolitionisme og alternative retfærdigheder forsøger jeg, sammen med de interviewede aktivister, at finde frem til en forståelse af *praktiske* fællesskabsorienterede tilgange til at forandre undertrykkende magtstrukturer. Jeg har anvendt Riya Raphaels tilgang til semistrukturerede interviews, samt Monica Dalens *Intervju som metod*. Jeg har derudover forsøgt at min metode, de (fra)valg og overvejelser jeg har gjort mig undervejs, ligger i forlængelse af den feministisk abolitionistiske tradition, med det Brittany P. Battle og Amber J. Powell kalder “abolition feminist methodological approach” (2024, 531). Det indebærer at fokusere på og anvende det praktiske aspekt af abolitionistisk teori og tradition, samt en fastholdelse af et intersektionelt og antiracistisk perspektiv (Battle & Powell, 2024, 531). Disse metodiske valg har ledt mig til at gennemføre opgaven, på den måde i ser her.

Feministisk epistemologi

Mine metodiske valg og overvejelser lægger sig i forlængelse af den feministiske forsknings metodologiske og epistemologiske tradition(er), særligt udgangspunktet at det ligger i den feministiske forsknings kerne, at anerkende at kundskab er relationel og situeret og kommer gennem *levet erfaring* (Kolankiewicz, Liinason & Sager, 2024, 14), samt at feministisk forskning kommer fra og skal belyse modstand og erfaringer fra marginaliserede grupper. Med dette skriver denne opgave sig, med mig som

aktiv del af den, ind i et standpunktsepistemologisk syn på kundskab, hvor “valid forms of knowledge are produced from both marginal positions and within social movements.” (Sager, 2011, 95).

Aktivistisk kundskab

Med udgangspunktet om at kundskab skabes i sociale bevægelser og i marginaliserede positioner, vil jeg gerne uddybe, hvordan *praktisk og aktivistisk* kundskab har været et væsentligt epistemologisk og metodologisk udgangspunkt for mig. I tråd med den feministiske og abolitionistiske tradition er dette studie et, der producerer kundskab *med* aktivister¹¹ frem for et studie *af* aktivister (jeg afviser den positivistiske ide om den observerende, neutrale forsker (Gunaratnam, 2024, 134)). Aktivisterne, gennem deres arbejde og placering uden for akademiets regler og rammer, har tilgang til en særlig praktisk viden, der kan bidrage til feministiske kampe for frihed og retfærdighed. Især i den feministiske abolitionistiske kamp er den praktiske viden vigtig, fordi vi nedbryder fængselssystemet gennem at *opbygge et nyt*. Teori og kritik er ikke nok i sig selv. Vi har brug for praksis. Derfor har denne opgave aktivistisk praksis i centrum.

Jeg ser det som et af studiets væsentlige epistemologiske udgangspunkter at kundskab skabes i relationen mellem teori og praksis. Derfor har jeg baseret mit studie på interviews med aktivister, samt meget materiale udgivet af aktivistiske grupper eller akademikere, der også er aktivister.

Interviewenes struktur

“Att forska är ett kollektivt projekt.” (Anvig, 2024, 229).

Valget at lave semistrukturerede gruppe- og individuelle interviews som et kvalitativt metodisk værktøj (Raphael, 2024, 214) kommer af det feministiske epistemologiske udgangspunkt at

“kunsksproduktion är en gemensam process och sker i gemensamma samtal” (Raphael, 2024, 217).

Dette synspunkt har været vigtigt for mig. Det har været med til at forme tilgangen til studiet i form af interviews, og afgrænset hvem jeg ville interviewe og hvordan.

Centralt for studiet er aktivistgruppernes syn på og erfaringer med deres aktivistiske praksis som et alternativ til strafkultur, med fokus på gender based vold. Jeg prøvede at strukturere interviewene på en

¹¹Jeg anvender ordet aktivisme og aktivistisk praksis for at beskrive ‘venstreorienterede’ emancipatoriske grupper, koalitioner, individer, handlinger, positioner, levemåder. Det vil sige feministiske, antiracistiske, antikapitalistiske, anti-imperialistiske mfl. Jeg anvender ordet i dets bredeste forstand for at komme væk fra ideen om at ‘aktivisme’ bliver brugt om selv-identificerede venstreorienterede (ofte hvide, vestlige) organisationer og grupper. Med aktivisme mener jeg alle de identiteter, grupper og sociale grupper, hvis liv og erfaring dagligt udfordrer undertrykkende magtstrukturer enten bevidst, eller ved blot at eksistere som man er.

måde der sætter aktivisternes viden i fokus, og jeg har ladet mig inspirere af Terese Anvigs opsang til at “tänka bortom den ”vanliga” intervjun, inte för sakens skull utan utifrån ett genuint intresse av att möjliggöra för människor i olika positioner att komma till tals (...)” (Anvig, 2024, 241). Mit fokus lå på at lytte til hvad *de* havde at sige (Dalen, 2015, 42). Jeg valgte at lave semistrukturerede interviews, så der var mulighed for at justere interviewet efter det de deltagende ville fremhæve. Den semistrukturerede tilgang har jeg tolket som et format der tillader interviewer (mig) at være en mere aktiv del af interviewet, med fokus på den fælles samtale og anerkendelsen af at jeg som forsker ikke er neutral eller passiv, men en aktiv del af studiet (Kolankiewicz, Liinason & Sager, 2024, 15). På den måde kunne jeg arbejde *med* at jeg kendte eller kendte til de deltagende aktivister og deres arbejde, og er del af samme gruppe som nogle af dem og deler miljø med dem alle. Jeg er gået lidt på spidsen og har taget Dalens ord for gode varer, når hun skriver at forskerens holdninger og synspunkter “som regel” skal holdes ude af interviewet (Dalen, 2014, 42), i den feministiske tro på at vi skaber kundskab *sammen*. Det var vigtigt for mig at gøre klart for de deltagende at jeg ikke kun arbejder *ud fra* abolitionistisk teori, men arbejder *for* abolitionistiske og feministiske mål. Både for at opretholde min egen integritet, og for at gøre de deltagende aktivister trygge i, at vi kæmper for samme sag. Gruppeinterview-formatet valgte jeg for at fremhæve det *kollektive* arbejde i gruppen, ikke deltagerne som individer. Jeg ville gerne have lavet gruppeinterviews med begge grupper, men det var ikke muligt at få konfliktgruppen samlet, og derfor lavede jeg interviewene individuelt med de medlemmer der var tilgængelige. Det fjernede noget af fokuset på gruppen, men skabte rum for en anden dybde i samtalen.

Materialet

Grupperne

Udvalg og afgrænsning

Det har været et vigtigt udgangspunkt for mig, at vælge grupper som arbejder for ‘gender justice’ og mod undertrykkende strukturer, for at holde mig tro til det emancipatoriske mål og den feministiske kamp. Jeg tog kun kontakt til grupper som arbejder fællesskabsorienteret (community-based) og, som jeg ser det, abolitionistisk; imod undertrykkelse, politi, straf og fængsel. Et nærhedsprincip kom frem på den måde at jeg gerne ville fokusere på grupper i mit eget miljø og kontekst, samt at de grupper jeg rakte ud til var mere tilgængelige, da jeg kender til dem eller er en del af dem. Nærheden til grupperne gjorde det måske også mere sårbart for mig selv og de deltagende. Jeg skulle tænke meget over afidentificering samt hvad det ville indebære at snakke om specifikke konflikter eller situationer.

Gruppe 1: Den anti-patriarkalske, pro-feministiske gruppe

Gruppen er en aktivistgruppe baseret i København, der arbejder for at ændre patriarkalsk adfærd hos dem selv og hinanden. Gruppen er primært for cis-mænd der forstår (i højere eller lavere grad) at de er integrerede i og en aktiv del af patriarkatet, og vil tage ansvar for at arbejde med at dekonstruere patriarkalsk adfærd og kultur. De arbejder både internt og eksternt med dette.

Gruppe 2: Konfliktgruppen i kooperativet

Denne gruppe er jeg selv del af. Gruppen er en underarbejdsgruppe i et københavnsk kooperativ, der arbejder med logistik. Kooperativet arbejder under flad struktur i så stor grad som muligt. Der er en bestyrelse, der er valgt af medlemmerne, som holder møde en gang om ugen og har nogle beslutningstagende privilegier. Konfliktgruppen arbejder med konfliktløsning mellem medlemmer ud fra et Transformative Justice udgangspunkt. Gruppen er ny i kooperativet og samarbejder med en københavnsbaseret transformative justice gruppe der har eksisteret i længere tid.

Materialeindsamling

Mit materiale består af interviews lavet med de to grupper introduceret ovenover. Interviewet med gruppe 1 var et gruppeinterview med tre medlemmer af gruppen: Sam, Mi og Al. Interviewene med gruppe 2 blev til to individuelle interviews med Ce og Lo. Alle deltagere har fået et alias for at anonymisere dem. Interviewguiden udviklede jeg med tanke på gruppernes praksis, og de var derfor forskellige, men med samme tematikker; straf, retfærdighed og abolition, gender-based vold, praksis og accountability. Den anti-patriarkalske gruppe rakte jeg ud til gennem deres e-mail og konfliktgruppen gennem vores fælles gruppechat. Interviewdeltagerne valgte selv mødested og tid for interviewet. Begge grupper valgte at mødes, hvor de ellers udfører deres arbejde. Alle deltagere blev løbende informeret om deres ret til at trække sig og jeg gav dem mulighed for at kontakte mig hvis der var noget de ville tilføje, ændre eller hvis de havde spørgsmål. Deltagerne blev gjort opmærksom på at jeg ville af-identificere dem, men at jeg ikke kunne garantere fuld anonymisering hvis nu en fra deres gruppe læser opgaven, eller nogen der kender dem eller mig godt.

Kodningsprocessen begyndte under transskriptionen af de tre interviews. Jeg kodede ud fra de emner og teori jeg havde opbygget min interviewguide omkring samt ud fra de ting aktivisterne selv bragte frem. Transskriptionerne blev sendt til deltagerne, så de kunne læse deres svar igennem og komme med eventuelle spørgsmål eller kommentarer. Dokumenterne blev holdt på min personlige computer og sendt via krypteret e-mail.

Analyse

Herunder er min analyse. Den tager udgangspunkt i samtalen med de deltagende aktivister om deres praksis - for sig selv og i lyset af abolitionistisk feminisme. Det er det praktiske element, der har været mit fokus i udviklingen af denne opgave; aktivisters arbejde med håndtering af vold og skadelig adfærd, uden brug af fængsler og straf, med særligt fokus på spørgsmålet om gender based vold.

Mine samtaler med aktivisterne bød på mange spændende perspektiver. Jeg har i denne analyse valgt nogle af dem. Med det praktiske arbejde i fokus er jeg dykket ned i tre emner jeg i samtalerne og teorien så var vigtige for at kunne arbejde med fællesskabsbaserede, abolitionistiske retfærdighedsprocesser.

Der er meget jeg kunne have taget op, hvilket fortæller mig at vores arbejde for at udvikle retfærdige alternativer til retssystemet skal fortsætte. At vi skal blive ved med at snakke om, udfordre og praktisere vores forståelse af retfærdighed for at skabe den verden vi gerne vil leve i. Hvor der ikke findes fængsler. Hvor der ikke findes strukturel, statslig og intim vold. Hvor vores fællesskaber er solidariske, omsorgsfulde og kærlige. En verden som er mere retfærdig.

Gruppernes praksis

Jeg vil starte med kort at forklare gruppernes struktur og praksis.

Den anti-patriarkalske, pro-feministiske gruppe mødes én gang ugentligt. Gruppen retter sig mod cis-mænd og især cis-mænd som ser sig selv som feminister. De arbejder med at ændre patriarkalsk adfærd internt; for medlemmerne i gruppen. De arbejder også eksternt gennem at holde workshops eller på anden vis sætte fokus på patriarkalske strukturer og adfærd. Blandt andet underviser de om deres arbejde og opfordrer andre cis-mænd til at starte deres egne grupper. Møderne skifter fokus mellem *emotional work practice*, hvor medlemmerne deler og prøver at forstå egne og andres følelser, *accountability work*, hvor hvert medlem arbejder med en situation eller adfærd relateret til patriarkatet, de vil tage ansvar for at ændre eller forbedre, eller *thematic week*, der består af forskellige fokus.

Konfliktgruppen arbejder med facilitering af konflikter på den kooperative arbejdsplads, de er del af. De har månedlige møder, hvor de er i gang med at udvikle en struktur for at løse konflikt, faciliterer aktive konflikter og uddanner, sammen med en københavnsbaseret transformative justice gruppe, resten af kollektivet i konflikthåndtering. Konfliktgruppens faciliteringspraksis sættes i gang, når et

medlem fra kollektivet kommer til gruppen med en konflikt de er påvirket af. Herfra vælges en facilitator blandt gruppens medlemmer. Facilitator kontakter involverede parter og har en 'pre-cirkel' (møde) med parterne individuelt, hvor de snakker om situationen og parternes oplevelse. Hvis der er behov for det, mødes de involverede parter, facilitator, co-facilitator samt et medlem fra kooperativet og holder en 'cirkel', hvor de involverede parter snakker med hinanden og forhåbentligt når en fælles forståelse og aftaler hvordan de kan arbejde sig ud af eller videre med konflikten. Herefter planlægger facilitator et check-in med de involverede parter for at se om de aftaler eller skridt videre, der er blevet aftalt i cirklen, er blevet overholdt.

Grupperne er meget forskellige. De arbejder i forskellige miljøer; konfliktgruppen på en arbejdsplads der kæmper for deres eksistens som kooperativ med etiske og solidariske værdier, i en kapitalistisk verden; den anti-patriarkalske gruppe i det københavnske aktivismiljø. Men jeg mener, at begge grupper tilbyder, også gennem deres forskellighed, særlige perspektiver på hvordan vi kan arbejde med retfærdighed i vores fællesskaber uden anvendelse af statslig straf. Begge grupper arbejder med, som jeg ser det, at opbygge nye former og strukturer for retfærdighed, der kan skabe virkelig transformation af de strukturer, der avler og trives i vold og undertrykkelse, som vi lever i. Lad os kigge nærmere på hvad det er de gør, hvordan og hvorfor de gør det.

Kampen mod strukturel vold

Fælles for begge grupper er deres strukturelle syn på vold, som også er kendetegnende for transformative justice (TJ) frameworket. Grupperne er ikke udtalte TJ grupper, men gennem teoretiske grundlag og syn på vold og straf, kan vi se, hvordan deres arbejde og praksis er del af en større bevægelse for at håndtere vold og konflikt i fællesskaber og ikke i retten. Det strukturelle syn på vold er afgørende for gruppernes praksis.

En af de måder, det strukturelle syn på vold kommer frem i gruppernes praksis er gennem anerkendelsen af, at vi alle fejler. Vi er alle fanget i de strukturer vi vokser op i og enten drager fordel fra eller undertrykkes af, og vi kommer uundgåeligt til at reproducere eller opføre os skadeligt *gennem* disse strukturer. Dette udgangspunkt er grundlæggende for gruppernes arbejde og det ser ud på flere måder i praksis. I vores samtale om forpligtende ansvar med Ce fra konfliktgruppen bragte Ce 'fejlsens' betydning for arbejdet frem, da jeg spurgte ind til kollektivets forståelse af at være ansvarlig over for kollektivets aftaler:

Udgangspunktet er, at vi holder hinanden op til et ansvar, men også at vi holder os selv op til det. Og så kan man godt fejle, og det tænker jeg det bliver nød... det bliver der nødt til også at være noget rum for. Øhm, men at det er noget som, ligesom er (...) det er en fast del af den der... af aftalen med at vi overhovedet laver det her arbejde. (Ce)

Fejlen skal forstås som et brud på de aftaler og værdier, kollektivet har sagt ja til at overholde, for eksempel ikke at opføre sig diskriminerende. Sproget omkring at 'fejle' er del af et skifte i synet på voldelig/skadelig adfærd, fra et syn hvor den skadegørende fremstilles, ikke som fejlende, men som bevidst skadegørende og ondsindet, som vi kender det fra retssystemet logik (Russo, 2019, 19). Dette syn har hersket i mange (også 'progressive') fællesskaber og har legitimeret nul-tolerancepolitikker, der adopterer 'criminal justice' logikker, hvor ekskludering og straf bliver den 'naturlige' respons; hvis du opfører dig imod vores aftaler, ekskluderes du (Russo, 2019, 19). Denne ekskludering bliver en "outsourcing" af problemer og konflikter og løsningen på dem (Mendéz, 2020, 96). Lo fra konfliktgruppen fortæller om dynamikken mellem aftaler og værdier og at acceptere og anerkende fejl:

Så står der, sådan, [i arbejdspladsens værdier] at man må ikke være sexist, man må ikke have sexistisk opførsel. Man må ikke gøre ting der er racistiske, men, mmm, det er jo urea... altså det gør vi jo allesammen (Lo)

Det er vigtigt, som Ce pointerer, at der også skal være *ansvarlighed* over for ens fejl. Og det er vigtigt at huske, at fejl *også* er skadelige handlinger, der har virkelige konsekvenser for de overlevende og for fællesskabet. Det har konfliktgruppen, med udgangspunkt i Transformative Justice principper, formet deres praksis omkring. Når der opstår skadelige konflikter i kollektivet involveres *alle* parter; de konfliktende parter (skadegørende og overlevende) samt en eller flere repræsentanter for fællesskabet. Der gives her mulighed for at forstå, hvorfor den skadelige handling er sket, hvad den har gjort og hvordan den kan ændres. Det er anerkendelsen af og det medfølgende ansvar for, at vi alle deltager i skadelige strukturer og, selvom vi har en aftale, 'fejler' og handler skadeligt mod andre i vores fællesskaber, der *tillader* og åbner for en fælles forståelse og mulighed for transformation. Den anti-patriarkalske gruppe arbejder specifikt ud fra anerkendelsen af, at alle der drager fordel af patriarkatet (primært cis-mænd) handler patriarkalsk og derfor også ofte skadeligt.

we meet every week, to do anti-patriarchal work, which to us means

working with both, like, deconstructing our own relationship to, uh, masculinities, to ourselves, to patriarchy, deconstructing, like, what kind of... like what kind of entitlements we see that we have or like privileges we see that we have, and helping each other holding each other accountable on findings ways to deconstruct this. (Sam)

Gennem forståelsen af, at gruppens medlemmer, om de vil det eller ej, deltager i opretholdelsen af patriarkatet, kan gruppens arbejde åbne op for et rum, hvor de med omsorg og kærlighed kan tage ansvar for sin egen og andres skadelige adfærd og aktivt dekonstruere og forandre denne adfærd. Det strukturelle syn på vold, som Transformative Justice og abolitionismen tager udgangspunkt i, er altså et gennemgående udgangspunkt i gruppernes arbejde og former hvordan arbejdet ser ud. Med andre ord; gruppernes arbejde adresserer vold som strukturelt *fordi* deres syn på vold er strukturelt. Det lyder måske banalt, men mange grupper og fællesskaber som forstår at vold er strukturelt; feministiske, aktivistiske grupper formår ikke at implementere det i deres praksis, så den faktisk *transformerer* de strukturer vi vil ændre (Russo, 2019, 1). Dette har Russo, Davis, Mendéz, Kim mfl. vist os.

Gennem *praktisk* at adressere vold som strukturelt skaber grupperne nye forståelser for hvordan retfærdighed ser ud og opnås gennem at vise nye veje og strukturer der erstatter og forælder fængsler, statslig straf, criminal justice.

Accountability: Rejsen mod ansvarlighed

Det er tydeligt, i teorien og i samtalerne, at *forpligtende ansvar*; accountability, er et centralt begreb og praksis, når vi vil løse konflikter i vores fællesskaber uden politi, straf og fængsler. Én ting er anerkendelsen af, at vold er strukturelt - en anden er hvordan vi *forandrer det*. Grundlaget for, at vi kan skabe forandring er gennem at forstå hvordan vi tager ansvar for den forandring. Min interviewguide havde en del spørgsmål omkring forpligtende ansvarlighed (accountability) for at komme nærmere en forståelse for, hvad det er og hvordan man praktiserer det.

Som nævnt tidligere er accountability en proces eller praksis, hvori man forpligter sig til ansvarlighed (Gjørting, Garde & Mannov, 2023, 4). Da spurgt om hvordan accountability ser ud, i den antipatriarkalske gruppe, svarede Sam:

I think about accountability as **showing up repeatedly**. Uhm. So in our group specifically it is about joining the meetings again and again, because that is one way that you are... can understand that you are not just free from, and like, without ties to anything. In order to hold

someone accountable to their behaviour, you need also, as the person having that behaviour to show up. Uhm. So, concretely in this group it is showing up and keep revisiting the topics and the conversations, to not abandon these conversations even though they can feel awkward and, you know, difficult. (...) And then the other aspect of accountability beyond repeatedly showing up is the, uh, collective aspect, for me, in that it is **showing up for multiple people**. (Sam, min understregning).

En forståelse af accountability, eller en måde at tage accountability på og forpligte sig til sit ansvar i kampen for en bedre verden, er altså gennem at *vis sig*, dukke op (show up). At vise sig kræver, som Sam forklarer, at nogen også *ser os*; holder os op på vores ansvar for “our contribution to and/or complicity in the harms of systemic oppression.” (Russo, 2019, 19). Heri ligger to vigtige aspekter, der kom frem i interviewene omkring accountability i praksis; (1) forpligtende ansvarlighed er *kollektivt*: der kan ikke være accountability uden nogen at være accountable over for eller med. I praksis betyder dette, at vi bliver nødt til at arbejde med formater, der involverer *flere mennesker* og hvor alle forstår, at det er et fælles ansvar at skabe forandring. Og (2); at der ikke kan være accountability, hvis ikke vi bliver ved med at dukke op, vise os - der skal være *kontinuitet*.

En måde konfliktgruppen arbejder praktisk med forpligtende ansvar på, er i deres konflikteirkler og efterfølgende check-ins. Denne del af gruppens praksis forholder sig til individers ansvarlighed over for hinanden i situationer, hvor der har været konflikt og eventuelt skadelig adfærd. Hvordan ansvarligheden ser ud og forandring skal ske, bliver bestemt af de konfliktende parter og kollektivets generelle aftaler. Ce fortæller om gruppens praksis for accountability gennem check-ins:

Ja [facilitator] checker ind omkring, sådan; oplever du at aftalerne bliver overholdt? eller... og så kan det jo godt være at der dér opstår behov for at mødes igen eller behov for flere individuelle check-ins. Øhm, det må vi se. Så på den måde – processen er jo egentlig ret fleksibel. (Ce)

Den mere direkte interrelationelle ansvarlighed, er et aspekt af accountability, som TJ også berører, nemlig forståelsen af, at der *er* et fælles ansvar, men at den overlevendes behov og sikkerhed skal være en betydelig faktor i accountability-processen.

Accountability er altså, som begge grupper viser, at anerkende ens deltagelse i undertrykkende strukturer *og* arbejde for at ændre ens adfærd og de strukturer, der muliggør den skadelige adfærd. De praksisser vi skaber for at løse smertefulde og skadelige konflikter i vores fællesskaber, skal rumme

anerkendelsen og ansvaret for forandring. Konfliktgruppen gør dette gennem aftaler og check-ins, og den anti-patriarkalske gruppe gør dette gennem ugentlige møder og deres accountability-fokus, hvor de arbejder med ændring af specifik patriarkalsk adfærd i sig selv og i hinanden.

De to grupper arbejder på forskellige måder med accountability og har forskelligt fokus.

Konfliktgruppen arbejder specifikt med konflikter og er konfliktfaciliterende, hvor den anti-patriarkalske gruppe ikke arbejder med konflikt, men med en anden form for forandring af adfærd og en anden måde at tage ansvar på, som ikke forudsætter en aktiv konflikt. Gruppernes forskellighed fortæller os hvordan vi på mange fronter og måder kan og skal skabe “new terrains of justice” (Davis, 2003, 21). Terrænet formes af disse forskellige begyndelser og praksis, som arbejder for en retfærdighed, der bunder i frigørelse fra voldelige og undertrykkende strukturer.

Differentieret accountability

Et andet element af accountability i praksis, som begge grupper fokuserer på, er at forstå hvordan accountability differentierer i forskellige situationer og arbejde. Grupperne udgår fra et syn på vold som strukturelt, og mener vi skal tackle det således. Det strukturelle syn på vold har flere betydninger for niveauet af ansvarlighed og hvor man skal forpligte sig.

I en samtale om mål og håb i den anti-patriarkalske gruppe sagde Al:

The other word that I liked, [---] was 'betraying' patriarchy ((Sam: Mmmh)), because we are... We are part of it. Uh, ((Sam: yeah)), as cis-men and so it's kind of acknowledging that and actively trying to figure out how to turn that position into, sort of a betrayal, that we are in a position to get away with. (Al)

Udgangspunktet for gruppens arbejde er forståelsen af at cis-mænd har en særlig position, og dermed ansvar i kampen for en mere fri og retfærdig verden. Når vi begynder at forstå vores medskyldighed (complicity) i undertrykkende strukturer, kan vi begynde at forme vores accountability i kampen for en mere retfærdig verden og bygge strukturer for ansvarlighed. Den antipatriarkalske gruppe legemliggør dette. De har skabt et rum hvor cis-mænd kan arbejde med at ændre/mindske deres egen og andres patriarkalske adfærd og dermed tage arbejdet væk fra dem som undertrykkes og skades af denne adfærd (kvinder og kønsminoriteter). Gruppen arbejder blandt andet med en praksis der hedder *emotional work practice*:

The idea is that, uhm, we want to be better on understanding and expressing our feelings because there is this patriarchal attitude basically, of, like, not, hm, knowing your feelings, and then it is a lot about other FINTA* people doing the work of like figuring out our feelings and doing work for that. So this is why we do this part. (Mi)

Det er gennem at ændre strukturerne tag *i os selv og vores fællesskaber* at vi river dem ned for os alle og opbygger nye. Dette gælder ikke kun for cis-mænd. Det er vigtigt at vi former vores arbejde for at håndtere konflikter og ændre skadelig adfærd gennem en forståelse for vores alles involvering i forskellige undertrykkende strukturer; hvide mennesker i white supremacy (imperialisme og kolonialisme), ikke-queers i heteronormativiteten, folk med statsborgerskab i grænseregimet osv. Og dette skal selvfølgelig være intersektionelt, vi er ikke fanget i én struktur eller reproducerer én type af undertrykkelse, vi er en del af mange strukturer der interseker og påvirker vores adfærd og andre mennesker forskelligt. Det lyder måske kompliceret at forme praksis efter dette udgangspunkt, men jeg vil argumentere for at udgangspunktet for vores kamp mod undertrykkelse aldrig har været let. At vi skal være kritiske når vi føler forandring er besværligt eller føles urealistisk. Hvis vi vender tilbage til Kim's 'carceral creep' er dette et godt eksempel på hvordan kriminalisering, straf og retssystemets logik har overtaget feministisk autonomi og kamp (Kim, 2020, 165). Dette har konstrueret ideen om retfærdighed for overleve af seksuel og gender based vold som noget der kun kan opnås gennem retssystemet og fængsling (fængselsfeminismen) og dermed også konstrueret forståelsen af afskaffelsen af fængsler og håndteringen og afskaffelsen af seksuel og gender based vold som 'umulig'. *Selvom* black feminists og women* of color feminists har kæmpet for at vise det tætte forhold mellem fængsling og straf og interrelationel, intim vold.

Et andet praktisk perspektiv på det jeg kalder *differentieret accountability* kom frem i samtale Ce og Lo fra konfliktgruppen. Meget konkret forklarede de hvordan gruppen og kollektivet som helhed har et arbejde i at forholde sig hvem der har ansvar over for hvad og hvem, samt hvor visse personer har *mere* ansvar eller mulighed for at tage ansvar.

Altså vi sidder lige nu i en gruppe af, af fire mennesker som alle sammen er transpersoner og kønsminoriteter og (...) og der ligger helt sikkert også, sådan en ulighed i hvem er det der udfører det her arbejde ik? En ulighed som jo ikke er overraskende, men hvor vi også som gruppe har et ansvar for, for faktisk også at finde nogen, eh (...) altså både, sådan, de cis-kønnede mænd i vores firma har sådan et ansvar for at sige: jeg vil gerne være med, og vi har også et ansvar for at sige: det er faktisk ikke okay at i ikke gør noget af det her arbejde.

Ehm. Og (...) det ville være en fordel for os, som konflikthåndteringsgruppe, ehm, tror jeg, at have nogle... en mulighed for at vores facilitator eller vores co-facilitator i, sådan, i konflikter der handler om kønsbaseret diskrimination, som ikke også er i den minoritet som, mmm, som bliver diskrimineret mod, ik. (Lo)

Altså har konfliktgruppen, og det kollektiv gruppen eksisterer i, en forståelse af at de bliver nødt til at arbejde med en differentieret forståelse for forpligtende ansvar. Og det er ikke bare i hvordan vi *adresserer* skadelig adfærd, men også hvordan strukturelle uligheder former vores fællesskaber og *aktivt* tage ansvar for at forandre disse uligheder; fx hvem der udfører det emotionelle arbejde i et fællesskab.

Begge grupper viser hvordan vi kan arbejde med accountability i praksis, og hvordan det er forskelligt hvordan accountability ser ud alt efter hvem man er og hvor man befinder sig. Med disse perspektiver kan vi bedre skabe fællesskaber hvor vi kan mindske skadelig adfærd gennem at håndtere denne adfærd med blik på ansvarlighed og transformation.

Begge grupper viser også hvordan vi med denne forståelse for accountability kan skabe praksisser, der også arbejder med at mindske og håndtere konflikter og handlinger omkring seksuel og gender based vold. Hvis vi i fællesskaber forpligter os til at tage ansvar for at ændre voldelige strukturer, inklusive personlig adfærd der opretholder disse strukturer, kan vi skabe praksisser der kan give sikkerhed, tryghed og transformation.

Villighed - at skabe rum for forandring

Vi forstår nu hvor vigtigt accountability er, når vi skal opbygge strukturer for at løse konflikter og skadende adfærd i vores fællesskaber. Hvis vi vil skabe ægte forandring af undertrykkende strukturer bliver vi nødt til at tage retten til at definere retfærdighed og retfærdighedsprocesser tilbage, det vil sige afskaffe fængsler, fængsling, statslig straf og retssystemet. Dette indebærer at vi i vores fællesskaber tager *ansvaret* for at skabe en mere retfærdig verden tilbage. Accountability skal blive en aktiv del af vores hverdag, relationer og organisering. Som tidligere nævnt er det at *vise sig*, dukke op og dukke op konsekvent nødvendigt for at kunne holde os selv og andre ansvarlige.

Accountability kræver også modet til at vise og erkende sine fejl og sit ansvar. Det kræver *villighed* til at tage ansvar og forpligte sig til det. Begge grupper delte deres erfaringer og tanker omkring de udfordringer deres arbejde står over for:

So one limitation of our accountability process is self-reporting. Uhm. ((Jo: mmmh)). We mentioned also recently. So the idea of like, eh so if... I don't know, a FINTA* person in my life tells me that I do something, it's my choice to bring it to the group, right. But maybe I don't bring it to the group. So this (...) self-reporting is something we acknowledge as a limitation, I think, of our work, but it is also, yeah, we also have a trust in the group now, that we think it's enough to minimize a bit that part. (Mi)

Ce fra konfliktgruppen fortalte, da jeg spurgte om hvad der sker når der ikke er villighed til at indgå i en konfliktproces:

Ja. Altså, på en eller anden måde så har jeg... jeg har ikke lyst til at være så, sådan der, jeg har ikke lyst til at være så hard-core. I, sådan, håndteringen af det, samtidig med jeg også ser, sådan, det er også nødvendigt at have sådan nogle grænser for, okay men, hvis folk ikke er villige skal vi så max give dem en måned til at (...) arbejde sig derhen og hvor mange ressourcer vil gruppen også bruge på det, ik? Fordi det er sådan, vi er også bare mennesker med, sådan der, limited ressourcer eller... (Ce)

Disse udsagn fortæller hvor vigtigt det er at der er vilje og villighed, når vi arbejder med fællesskabsbaserede retfærdighedsprocesser der ikke baseres på straf og statslig involvering. Villighed er grundlaget for accountability og dermed grundlaget for transformation. Villigheden til at være ærlig, villighed til at forandre verden til det bedre, villighed til at dukke op for andre, villighed til at blive ved. Aktivisterne satte fokus på og viser gennem deres arbejde hvordan vi kan *skabe rum for villighed*. Det var en rørende proces at læse materialet igennem og se hvordan grupperne ser på og arbejder med villighed.

Citatet fra Mi ovenover indeholder ét af de elementer, der kan skabe villighed, nemlig *tillid*. Mi forklarer hvordan gruppen har skabt et tillidsfuldt rum, gennem at medlemmer dukker op konsistent for sig selv og hinanden. Når vi snakker om accountability siger vi at vi 'holder' hinanden accountable. At holde nogen og at blive holdt er noget jeg forbinder med ikke at falde igennem, som et net der holder os oppe og sikre. Hvis vi holder os selv og hinanden accountable, bliver tillid og villighed selvforstærkende; når vi åbner op og er ærlige over for hinanden og bliver 'holdt' i vores ansvarlighed, styrkes tilliden til hinanden også. Muligheden for transformation øges gennem at styrke tillid og villighed til at tage ansvar sammen. Jeg ser denne praksis som et alternativ til retssystemet, der på alle måder *ikke* bygger tillid mellem mennesker eller mellem system og individ, men rettere afstraffer og

isolerer individer. Afstraffelse (fængsling) er retssystemets 'accountability'; ideen om at skadegørende tager 'ansvar' gennem afsoning (isoleret fra resten af verden).

Det er vigtigt at forstå at det at 'holde' hinanden helst sker med omsorg og forståelse - for det er der vi bygger tillid og villighed - men at der også er en anerkendelse af at der er sket en voldelig handling med voldelige konsekvenser for den/de overlevende og fællesskabet. Hvilket kan have konsekvenser for *tilliden* i fællesskabet. Jeg håber det er tydeligt at vi ikke skal undskylde voldelig adfærd, men *hjælpe* hinanden med at tage ansvar for at forstå og ændre adfærden. Den anti-patriarkalske gruppe bidrager med et særligt perspektiv, i forhold til at forstå hvordan vi arbejder abolitionistisk og transformativt med seksuel og gender based vold. De viser hvordan det i praksis ikke behøver være den/de overlevende der bærer ansvaret for at holde den skadegørende ansvarlig, men at de som ikke er påvirket på samme måde af den skadelige adfærd kan have en særlig rolle i at stå for at 'holde' den skadegørende ansvarlig og måske kan gøre det på en mere omsorgsfuld måde.

Ce fra konfliktgruppen forklarede hvordan det har været centralt for gruppens arbejde at involvere hele fællesskabet:

Jeg føler også at nogle af de måder vi har, ligesom, sådan der, skabt konfliktgruppen, men også vores (...) konfliktaftale, konfliktdokument, whatever, er ligesom også ved at involvere fællesskabet. Så på en måde så i gruppen står vi jo også til ansvar overfor fællesskabet for at udføre det arbejde, for de har sagt: vi er villige til det. Og der er også et gensidigt, sådan, øhm, forpligtelse, ik. (Ce)

Her arbejder gruppen med villighed gennem at involvere hele kollektivet i at udvikle en struktur for at løse skadelige konflikter i kollektivet. Det er et vigtigt praktisk perspektiv når vi arbejder med at løse konflikter på en transformativ måde, at involvere fællesskabet i processen. Det skaber villighed gennem deltagelse. Konfliktgruppen er opmærksomme på, at de er i gang med et arbejde som indebærer et kulturskifte i hvordan vi forstår konflikt og håndteringen af dem. Decentralisering af arbejdet gennem at involvere så mange som muligt i processerne bliver en vigtig del af at ændre kulturen *og* skabe villighed:

Så det er jo helt sikkert langsigtet for mig et meget stort mål for konfliktgruppen at, sådan at vi cykler folk ind, mmm, og giver flere mennesker en oplevelse af at det faktisk også godt må være... at hvis det er vigtigt for dig er det også vigtigt nok for, for [navn på arbejdsplads]. (Lo)

Det handler altså om at fostre en kultur hvor alle medlemmer forstår at deres oplevelser er vigtige og at konflikter ikke er farlige, men rettere en måde vi kan hjælpe os selv og hinanden videre på - mod den verden uden undertrykkelse og vold, vi gerne vil leve i. Dette kan for eksempel ske gennem at være community member hvor man ikke nødvendigvis er en aktiv konfliktende part, men sidder med i en konfliktprocess og kan opleve hvordan det foregår og at oplevelserne bliver taget seriøst. På den måde bliver man mere familiær med processerne og måske mere villig til selv at indgå i en proces eller sige højt, at man har oplevet eller set skadelig adfærd. Det er altså et spørgsmål om at skabe et rum hvor der ikke er frygt for at bringe noget frem *eller* frygt for at tage ansvar for en skadelig handling.

Afsluttende reflektioner

Formålet med denne opgave var og er at bidrage til praktisk viden omkring hvordan vi kan løse konflikter i aktivistiske, politiske fællesskaber uden statslig straf og brug af retssystemets logik. Mine forskningsspørgsmål blev derfor:

1. Hvordan arbejder aktivistgrupper i København med løsning af konflikt og konflikt omkring gender based violence?
2. Hvordan kan fællesskaber praktisk adressere gender based violence på en abolitionistisk og transformativ måde?

New terrains of justice

Jeg vil vende tilbage til Davis' pointe fra tidligere: "The most difficult and urgent challenge today is that of creatively exploring new terrains of justice, where the prison no longer serves as our major anchor" (Davis, 2003, 21). Den feministiske abolitionisme har vist os, at vi bliver nødt til selv at undersøge, hvad retfærdighed *er* og hvordan vi kan praktisere det. Den feministiske abolitionisme har vist, hvordan intim og interrelationel vold *også* er strukturel. Når vi adresserer statslig vold, strukturel vold og undertrykkelse *udadtil*, uden at se indad i vores fællesskaber, relationer og organisering, ender vi i situationer hvor fx seksuel og gender based vold trives og skaber skade og utryghed. Når skade og vold, der foregår i politiske, aktivistiske fællesskaber, ikke bliver adresseret, eller bliver fejlet under bordet fordi det underordnes den større, vigtigere kamp, misforstår vi hvad der skal til for at bygge den verden vi gerne vil leve i. Vores strategier bliver ukomplette, vi mister hinanden og solidariteten, fordi vi ikke formår at adressere den strukturelle vold der eksisterer *i* vores fællesskaber. Og samtidig forklarer feministisk abolitionisme og feministiske teoretikere hvordan vi ikke kan udlicitere løsningen af vold og skadelig adfærd i vores fællesskaber og relationer til staten og til retssystemets logik fordi

det ikke skaber egentlig *transformation* eller retfærdighed. Rettere opretholder vi en institution der udøver vold mod befolkningen og især grupper der allerede er marginaliserede og udsættes for strukturel vold og undertrykkelse. Ingen er frie, før alle er frie.

Jeg har prøvet med denne opgave at tage udfordringen at udforske nye terræner for retfærdighed op. Med andre ord har jeg forsøgt at kortlægge dele af disse nye terræner for retfærdighed. I virkeligheden er det ikke opgaven, der tager den op. Det er de grupper og aktivister der gennem deres transformative praksis, del for del bygger et landskab; et terræn vi kan leve i. Et terræn hvor retfærdighed ser anderledes ud. Hvor retfærdighed ikke er bundet op på afstraffelse, fængsling, statslig vold, politi, men rettere i *transformationen* af de voldelige og undertrykkende strukturer vi lever under og som statslig afstrafning og fængsling er del af.

Terrænerne skal skabes, bygges og udforskes. Det er *aktive* og *produktive* handlinger. Terræner er fysiske, de fylder og tager plads. Det er et sted man kan være. Informeret af og dedikeret til den feministiske abolitionisme håber jeg, at jeg ikke blot har advokeret for praksis, men også bidraget til, sammen med de deltagende grupper, at gøre alternative praksisser for retfærdighed håndgribelige og *mulige*.

Litteraturliste

- Anvig, T. (2024) Deltagarorienterade intervjumetoder. I Kolankiewicz, M., Liinason, M., & Sager, M. (red) *Genusvetenskapliga forskningsmetoder*. Nordic Academic Press. 229-245.
- Battle, B. P., & Powell, A. J. (2024). "We keep us safe!": Abolition feminism as a challenge to carceral feminist responses to gendered violence. *Gender & Society*, 38(4), 523–556.
<https://doi.org/10.1177/08912432241263582>
- Bierria, A., Colbert, E., Ibarra, X., Kigvamasud'Vashti, T., & Maulana, S. (2016) "Taking Risks: Implementing Grassroots Community Accountability Strategies." I INCITE! Women of Color Against Violence (red), *Color of Violence: The INCITE! Anthology*, Duke University Press, 2016, pp. 250–66.
- Ching-In, C., Dulani, J., Lakshmi, L. (2016). Introduction. I Ching-In, C., Dulani, J., Lakshmi, L. (red) *The Revolution Starts at Home: Confronting Intimate Violence within Activist Communities*. AK Press. xix-xxxvi.
- Dalen, M., Kärnekull, B., & Kärnekull, E. (2015). *Intervju som metod* (2. opl.). Gleerups utbildning.
- Davis, A. Y. (2003). *Are prisons obsolete?*. Seven Stories Press.
- Davis, A.Y., & Shaylor, C. (2020). Race, Gender, and the Prison Industrial Complex: California and Beyond. *Meridians: feminism, race, transnationalism* 19(3), 87-111.
<https://muse.jhu.edu/article/780432>.
- Dent, G., Meiners, E. R., Richie, B., & Davis, A. (2022). *Abolition. Feminism. now*. Haymarket Books.
- Bernstein, E. (2012). Carceral politics as gender justice? the "traffic in women" and neoliberal circuits of crime, sex, and rights. *Theory and Society*, 41(3), 233–259.
DOI:10.1007/s11186-012-9165-9
- Forenede Nationer (FN) (2023). *FN fraråder Danmarks fængselsaftale med Kosovo*. [21-04-26]
<https://unric.org/da/fn-fraraader-danmarks-faengselsaftale-med-kosovo/>
- Foucault, M. (1991). *Discipline and punish: The birth of the prison*. Penguin.
- Gunaratnam, Y. (2024) Efter reflexivitet. I Kolankiewicz, M., Liinason, M., & Sager, M. (red) *Genusvetenskapliga forskningsmetoder*. Nordic Academic Press. 129-147.
- Kim, M. E. (2020). The carceral creep: Gender-Based Violence, Race, and the expansion of the punitive State, 1973–1983. *Social Problems*, 67(2), 251–269.
- Kolankiewicz, M., Liinason, M., & Sager, M. (2024) Indledning. I Kolankiewicz, M., Liinason,

- M., & Sager, M. (red) *Genusvetenskapliga forskningsmetoder*. Nordic Academic Press. 11-29.
- Moms United Against Violence and Incarceration (MUAVI) & Love & Protect (2020). *Prison Is Abuse: Understanding Prisons, Abuse of Power, and Control*. [video]
<https://www.youtube.com/watch?v=nSF9VhxMorQ>
- Mathiesen, T. (2015). *The politics of abolition revisited*. Routledge, Taylor & Francis Group.
- Méndez, X. (2020). Beyond nassar: A transformative justice and decolonial feminist approach to campus sexual assault. *Frontiers: A Journal of Women Studies*, 41(2), 82–104.
<https://doi.org/10.5250/fronjwomestud.41.2.0082>
- Nafstad, I. (2024). Police abolition and transformative justice in the footsteps of Thomas Mathiesen’s penal abolition. *Justice, Power and Resistance*, 7(2), 148-167.
<https://doi.org/10.1332/26352338Y2024D000000018>
- Raphael, R. (2024) Semistrukturerade intervjuer - Samtal som forskning. I Kolankiewicz, M., Liinason, M., & Sager, M. (red) *Genusvetenskapliga forskningsmetoder*. Nordic Academic Press. 213-229.
- Russo, A. (2019). *Feminist accountability. disrupting violence and transforming power*. New York University Press.
- Sager, M. (2011). *Everyday Clandestinity: Experiences on the Margins of Citizenship and Migration Policies*. [Doctoral Thesis (monograph), Gender Studies]. Lund University.
- Smith, A. (2016) Preface. I Ching-In, C., Dulani, J., Lakshmi, L. (red) *The Revolution Starts at Home: Confronting Intimate Violence within Activist Communities*. AK Press. xiii-xvii.
- Pinko Collective (2025). *INTRODUCTION TO AFTER ACCOUNTABILITY*. [09-05-26]
<https://www.pinko.online/introduction-to-after-accountability/>
- Pratt, J. (2008). Scandinavian exceptionalism in an era of penal excess: Part i: The nature and roots of scandinavian exceptionalism. *The British Journal of Criminology*, 48(2), 119–137.
<https://doi.org/10.1093/bjc/azm072>
- U.S Department of Education (2026). *Title IX and Sex Discrimination*. [08-05-26]
<https://www.ed.gov/laws-and-policy/civil-rights-laws/title-ix-and-sex-discrimination>
- Forum for Prison Abolition (2025). *Zine: Together against punishment*. [21-04-26]
<https://abolition.nu/index.php/2025/01/18/zine-together-against-punishment/>
- Morris, R. (2000) *Stories of Transformative Justice*. Canadian Scholar’s Press.
- Generation FIVE (2007) *Toward Transformative Justice: A Liberatory Approach to Child Sexual*

Abuse and other forms of Intimate and Community Violence.

https://transformharm.org/tj_resource/toward-transformative-justice-a-liberatory-approach-to-child-sexual-abuse-and-other-forms-of-intimate-and-community-violence/

Gjørding, M. R., Garde, B. & Mannov, R. (2023). *Forandring gennem konflikter - Øvelser til at håndtere konflikter, styrke vores fællesskaber, og skabe en bedre verden end før.*

<https://cloud.data.coop/s/bRfqFbHp4Tfab69?dir=/&editing=false&openfile=true>